

Pastoračné epištoly zostávajú, podľa biblistov (pozri napr. Merrill C. Tenney: O Novém zákoně), stále najcennejším prameňom informácií o spôsobe života cirkvi v období do konca šiesteho desaťročia 1. st. po Kr. (pozri článok Listy z väzenia a pastoračné epištoly v Solas 16, str. 12). Ide o dobu, ktorej charakteristickou známkou bola potreba budovať pevnú správu (spravovanie) zborov. Misia bola stále na prvom mieste, a tak napriek prenasledovaniu a nesprávnym učeniam, ktoré sa do zborov dostávali, cirkev rýchlo rástla.

Približne do doby Pavlovho uväznenia v Jeruzaleme sa z Nového zákona môžeme pomerne málo dozvedieť o vzťahu kresťanstva s rímskou štátnou mocou. V Evanjeliách je niekoľko výrokov, ktoré majú politický podtext (Matúš 22:21), tie však málo hovoria o vzťahu cirkvi a rímskej štátnej moci. Skutky opisujú styky a vzťah kresťanstva k rímskej štátnej moci priaznivo.

Medzi príslušníkmi ranej cirkvi a rímskou vrchnosťou panovali dobré, priam priateľské vzťahy, ako čítame napr. v Skutkoch v prípade, keď zlatník Demeter v Efeze vyvolal vzburu: „A keď chcel Pavel ísť medzi ľud, nedali mu učenici. Ba i niektorí náčelní úradníci Ázie súc jeho priateľmi poslali k nemu a prosili, žeby sa nevydával do divadla.“ (Skutky 19:30-31). Rovnako aj pisár, keď pozorne čítame text, bol na strane Pavlovej misijnej skupiny.

V Pavlových epištolách sa o politických záležitostiach nediskutuje, ale o vrchnosti je zjavené, že

je na to, aby udržiavala zákonnosť a poriadok. V Rímskym 13:1-6 sa kresťanom nariaďuje, aby boli poddaní vrchnosti, lebo každá vláda je od Boha. Pán cirkvi nikdy neuložil, aby cirkev mala nejaké mocenské či politické poslanie alebo ambície v rovine zemskej svetovlády (panstvá, kráľovstvá, štáty). Toto takmer úplné mlčanie Písma o politických vzťahoch ranej cirkvi a štátnej moci, podľa biblistov (pozri Merrill C. Tenney), môže byť vysvetlené nasledovne:

1. Kresťanstvo je duchovnou mocou (duchovným hnutím), nie politickou mocou (hnutím). Toto otvorene Pilátovi: „Ježiš odpovedal: Moje kráľovstvo nie je z tohto sveta; keby bolo moje kráľovstvo z tohto sveta, moji služobníci by zápasili o to, aby som nebol vydaný Židom. Ale teraz moje kráľovstvo nie je odtiaľto.“ (Ján 18:36). Ježiš Kristus, jeho apoštoli a nasledovníci v dobe ranej cirkvi neusilovali o politickú moc a vládu.

2. Kresťanstvo vyrástlo zo židovstva, ktoré bolo v Rímskej ríši dovoľeným náboženstvom a štátnou rímskou mocou dokonca chránené. Rímska vláda tolerovala každé náboženstvo, ktoré nebolo proti jej štátnym záujmom. Tolerancia náboženstiev na územiach podrobených Rímom bola prezieravou a úspešnou rímskou politikou. Preto aj kresťanstvo spočiatku, lebo nespôsobovalo žiadne nepokoje, bolo Rímom tolerované.

3. Kresťania, ktorí v prvej polovici prvého storočia prišli do styku s rímskou štátnou správou, pôsobili na rímskych úradníkov priaznivým dojmom. Pavol sa dovoľával svojich práv rímskeho občana (Skutky 16:36-39 a 22:24-29) a pri každej príležitosti prehlasoval, že sa neprevinil žiadnou poburujúcou činnosťou alebo výtržnosťou (Skutky 24:12). Raná cirkev chcela so zvesťou o Ježišovi Kristovi (s evanjeliom Ježiša Krista) preniknúť do spoločnosti pokojnými prostriedkami.

Koncom šiesteho desaťročia sa však situácia začala meniť. Od začiatku Pánovej služby a vylitia Svätého Ducha na Letnice sú uverivší v evanjelium prenasledovaní sprvu hlavne zo strany Židov. Až neskôr sa pridáva prenasledovanie aj zo strany rímskej štátnej moci. Do tejto situácie, ktorá sa obzvlášť vyhrotila v severnej časti Malej Ázie, bola napísaná prvá Petrova epištola. Apoštol adresuje epištolu „...vyvoleným pútnikom diaspory v Ponte, v Galácii, Kappadocii, Ázii a Bitýnii,“ (1. Petra 1:1), teda zrejme obráteným veriacim zo Židov, ale z listu je zrejmé, že tam boli aj veriaci z pohanov. Nič nevieme o vzniku zborov, ktorým Peter písal. Nie je vylúčené, že tieto zbory boli výsledkom Petrovho misijného diela. Z listu sa dá vycítiť, že veriaci sú prenasledovaní a prechádzajú utrpením, aj keď sú „dobré činiaci“ (3:17). Peter im píše, že utrpenie nie je len ich údelom, ale aj veriacich po celom svete (5:9).

V pozadí listu cítiť tieň prenasledovania. Peter vyzýva bratstvo, aby sa nehanbili trpieť „pre Kristovo meno“ (4:12-16). Utrpenie nie je len údelom Petrových adresátov, ale kresťanov po celom svete (5:9) a to už je nový tón, ktorý v takomto zmysle v predchádzajúcich epištolách nenachádzame (utrpenie kresťanov po celom svete). Vzťah rímskej vládnucej moci, ale aj spoločenské podmienky voči kresťanom sa radikálne zmenili. Peter povzbudzuje svojich bratov, aby v utrpeniach, ktoré na nich prišli a ešte aj prídu, neklesali, ale znášali ich statočne.

Peter bratov v zboroch Malej Ázie povzbudzuje k tomu, aby žili životy spasených ľudí aj v prostredí, ktoré je pre nich nepriateľským svetom. Svet Rímskej ríše je pre kresťanov v dobe napísania 1. epištoly Petra už nepriateľský. Počiatočná tolerancia voči kresťanom ranej cirkvi, voči „novej ceste“ (pozri v kontexte zmysel verša Skutky 24:14), je už preč.

